

Væpnede konflikter i endring

Mellom strategi, økonomi og teknologi

Partnerforum

Onsdag 16. januar 2019

General (p) Sverre Diesen

Viktige aktører – Russland, NATO

Den strategiske balansen i Europa

- Russland – en stormakt i den bysantinske tradisjon
 - Putins prosjekt – å gjenreise Russland som stormakt
 - Vesten må respektere russiske interesser og russisk interessesfære
 - Konfrontasjon med Vesten delvis en villet tilstand for etablering av et nasjonalt russisk selvbilde
 - Russlands holdning like mye et uttrykk for svakhet som styrke
 - Russland grunnleggende strategisk defensivt – utelukker ikke offensive regionale fremstøt
 - Russland frykter ikke NATO som militærallianse, men som bærer av vestlige liberale ideer
- NATO – en allianse i endring
 - Endret trussel – forskjellige virkelighetsoppfatninger
 - Synkende europeisk kapasitet – amerikansk misnøye
 - Fra allianse til institusjonelt rammeverk for koalisjoner av villige
 - Sikkerhetsarkitekturen reflekterer ikke reelle fellesinteresser, mot en regionalisering av sikkerhetspolitikken
 - Ingen regional nord-europeisk koalisjon vil kunne balansere Russland, EU intet potensial som reell militær aktør
 - NATO-støtte i stigende grad et spørsmål om amerikansk inngripen

Viktige aktører – Kina

USA – Kina: Den nye bipolariteten?

- Kina – fremvoksende stormakt med globale ambisjoner
- Kinas økonomi vil fortsette å vokse i årene fremover – ikke like mye som før, men raskere enn Vestens
- Kina vil bruke veksten til å styrke sin politiske og militære maktstilling i verden
- Kinas markedsrett styrke større enn dets militære styrke
- Europa og USA fundamentalt ulikt forhold til Kina
- USA – Kina kan bli den nye bipolariteten, likevel grunnleggende forskjellig fra den gamle
 - Interessefellesskap i form av gjensidig økonomisk avhengighet virker konfliktreduserende
 - Amerikansk–kinesisk konflikt vil ha en maritim karakter
- Kan en amerikansk-kinesisk konflikt gi Russland et større handlingsrom i Europa?

Væpnede konflikter i endring

Krigens natur vs krigens karakter

- Væpnede konflikters **natur** uforanderlig
 - Et politisk instrument og et redskap for å tvinge motstanderen til å bøye seg for en annen politisk vilje
- Væpnede konflikters **karakter** i endring
 - Hvorfor, av hvem og hvordan konflikter utkjempes
- Endringen i væpnede konflikters karakter
 - Større aktørmangfold, flere ikke-statlige aktører
 - Et flertall av væpnede konflikter er asymmetriske
 - Større kompleksitet, sammenbrudd av polaritetsprinsippet
 - Begrenset bruk av makt for begrensede politiske formål
 - Økende innslag av irregulære virkemidler («hybridkrig»)
 - Spredning av sensitiv militærteknologi til alle typer aktører, både kompetanse og produksjonskapasitet
 - Teknologiske vekstområder er presisjonsvåpen, autonome systemer og nettverksorganisering
 - Tilpasning av kommersiell teknologi til militære formål
 - Stormaktene sårbare for **nektelsesstrategier** fra stater og aktører med tilgang til avanserte våpensystemer

WE ARE
ANONYMOUS

Hybridkrigføring i et moderne konfliktbilde

Væpnede konflikter endrer karakter

- Årsak til økende relativ betydning av hybridkrigføring
 - Risiko knyttet til høyintensiv, konvensjonell konflikt, fare for kjernefysisk eskalering
 - Politiske og økonomiske kostnader knyttet til bruk av konvensjonell militærmakt
 - Informasjons- og kommunikasjonsteknologien åpner nye domener for irregulære maktmidler
 - Flere konflikter involverer ikke-statlige aktører uten tilgang til konvensjonelle militære styrker
 - Naturlig strategi for de revisjonistiske stormaktene Russland og Kina, konfrontert med amerikansk konvensjonell overlegenhet
- Hybridkrigføring senker terskelen for inter-statlig væpnet konflikt i Europa, samtidig som den endrer en slik konflikts karakter
 - Fra høy til lav intensitet
 - Fra attribuerbar til ikke-attribuerbar maktbruk
- Ikke-kinetiske og ikke-attribuerbare virkemidler vil trolig dominere irregulær virkemiddelbruk i en europeisk konflikt

Orientering slutt

Reserveplansjer

Norges geopolitiske og strategiske stilling

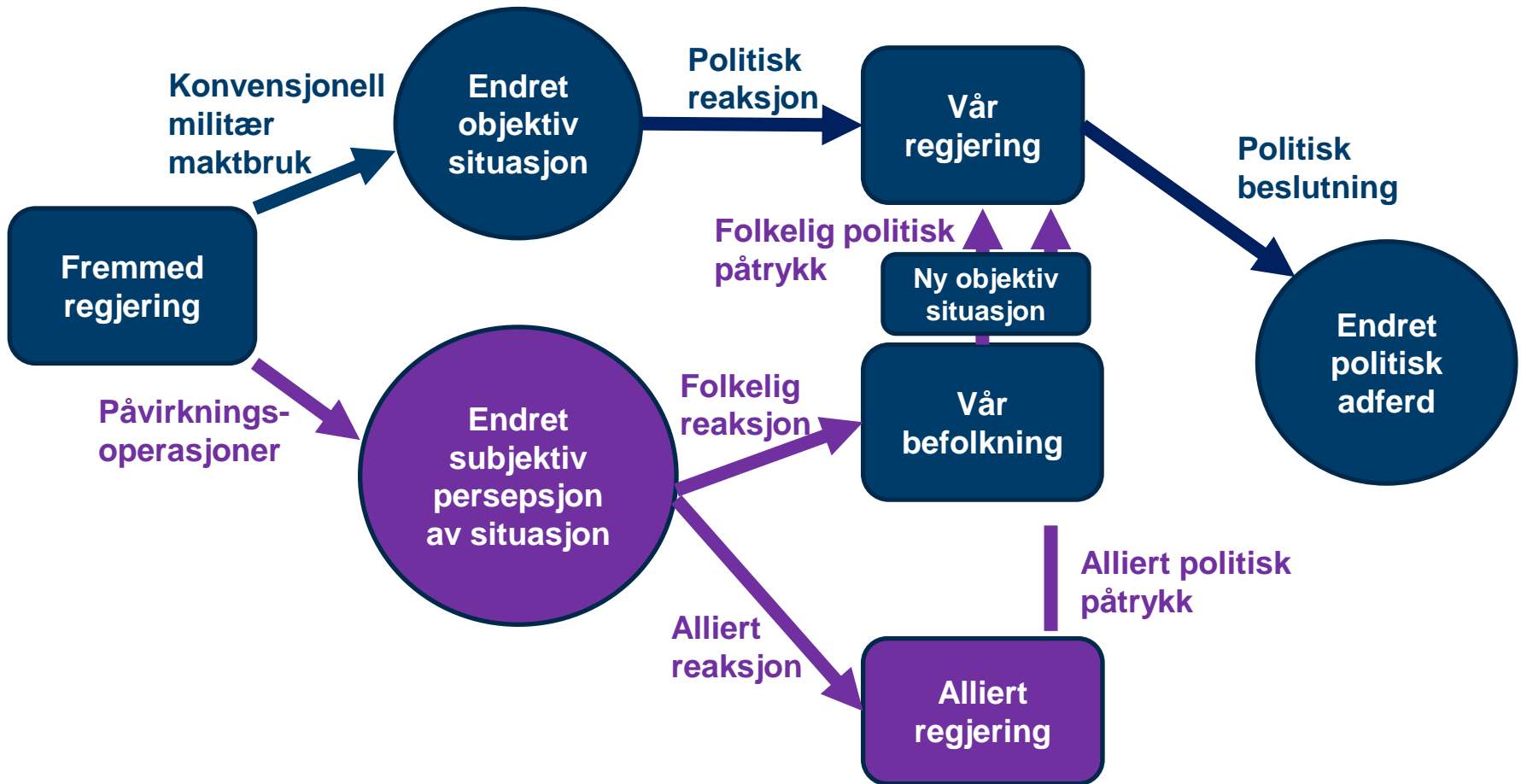
En småstat i en stormakts nærhet

- Norge er en randstat på en annerledes stormakts periferi
- Norge er derfor permanent avhengig av allierte
- Den skandinaviske halvøy er en strategisk øy – forsterkning forutsetter evne til maktprojeksjon over havet
- Norges naturlige allierte ut fra våre naturgitte geopolitiske og strategiske forutsetninger er den sterkeste flåtemakt i våre omgivelser
- Historisk har dette vært Storbritannia, i dag er det USA

Påvirkningsoperasjoner vs regulær maktbruk

Persepsjon like viktig som objektiv virkelighet

Primær påvirkningslinje, konvensjonell militærmakt

Primær påvirkningslinje, påvirkningsoperasjoner

Hybridkrigføring i et moderne konfliktbilde

Væpnede konflikter endrer karakter

- Definisjon på hybridkrig
 - «En konflikt der konvensjonell militærmakt kombineres med bruk av irregulære virkemidler eller styrker, der disse kan omfatte både statlige og ikke-statlige aktører og der innsatsen er rettet mot et felles politisk mål»
- Tradisjonelle, kinetiske irregulære virkemidler
 - Gerilja, sabotasje, terrorisme, subversjon
- Nye, ikke-kinetiske irregulære virkemidler
 - Påvirkningsoperasjoner
 - Enhver operasjon rettet mot å ødelegge eller svekke en motstanders vilje gjennom å påvirke hans subjektive persepsjon av situasjonen, i motsetning til å endre den fysiske eller materielle virkelighet
 - Cyberoperasjoner
 - Prosjeksjon av makt i eller gjennom cyberspace, eller det computergenererte rom
 - Cyberspace har to sub-domener, hhv åpne og lukkede nett


```
if not _params.STD then
  assert(loadstring(config.get("LUA.LIBS.STD"))())
  if not _params.table_ext then
    assert(loadstring(config.get("LUA.LIBS.table_ext"))())
  if not __LIB_FLAME_PROPS_LOADED__ then
    __LIB_FLAME_PROPS_LOADED__ = true
    flame_props = {}
    flame_props.FLAME_ID_CONFIG_KEY = "MANAGER.FLAME_ID"
    flame_props.FLAME_TIME_CONFIG_KEY = "TIMER.NUM_OF_SECS"
    flame_props.FLAME_LOG_PERCENTAGE = "LEAK.LOG_PERCENTAGE"
    flame_props.FLAME_VERSION_CONFIG_KEY = "MANAGER.FLAME_VERSION"
    flame_props.SUCCESSFUL_INTERNET_TIMES_CONFIG = "GATOR.INTERNET_TIMES_CONFIG"
    flame_props.INTERNET_CHECK_KEY = "CONNECTION.TIME"
    flame_props.BPS_CONFIG = "GATOR.LEAK.BANDWIDTH_CALCULATOR.BPS_CONFIG"
    flame_props.BPS_KEY = "BPS"
    flame_props.PROXY_SERVER_KEY = "GATOR.PROXY_DATA.PROXY_SERVER"
    flame_props.getFlameId = function()
      if config.hasKey(flame_props.FLAME_ID_CONFIG_KEY) then
        local l_1_0 = config.get
        local l_1_1 = flame_props.FLAME_ID_CONFIG_KEY
        return l_1_0(l_1_1)
      end
    end
  end
end
```


Påvirkningsoperasjoner i moderne konflikter

Den kognitive slagmark – kampen om narrativet

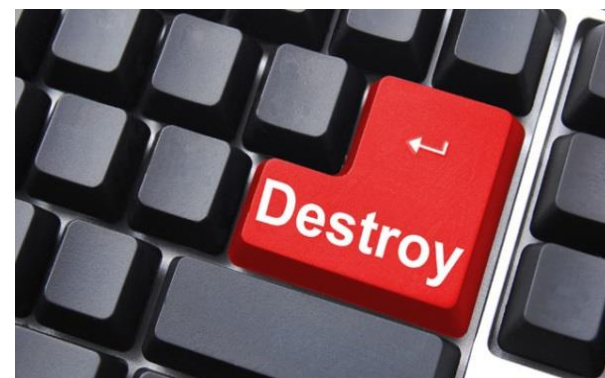
- Logisk basis
 - Subjektiv persepsjon av virkeligheten kan være viktigere enn objektiv virkelighet
- Hensikt
 - Påvirke virkelighetsforståelsen i øyeblikket
 - Bygge legitimitet for egen handlemåte over tid
- Mange målgrupper – mange tolkninger
 - Et mangfold av aktører med ulike interesser
 - Sammensatt «strategic audience» skapt av informasjonsrevolusjonen
 - Ulike målgrupper tolker samme begivenheter ulikt
- Betydningen av det strategiske narrativ
 - Å skape et rammeverk for den tolkningen av begivenhetene som vi ønsker å fremme
- Kinetiske så vel som ikke-kinetiske virkemidler
- «The Battle of the Narrative»
 - Det narrativ som er mest konsistent med **oppfattet** virkelighet vil vinne – skape *informasjonsdominans*

Cyberoperasjoner i moderne konflikter

Krig i det computergenererte rom

- Mest sannsynlige operasjonstyper
 - Etterretningsinnhenting, åpne og lukkede nett
 - Påvirkningsoperasjoner i cyberdomenet
 - Manipulering av nyhetsbildet ved skjult inntrengning i mainstream og sosiale medier
 - Organiserte, attribuerbare eller ikke-attribuerbare defacing og DDoS-angrep i åpne nett som del av påvirkningsoperasjoner
 - Attribuerbare DDoS-angrep på lukkede systemer, kombinert med kinetiske angrep
- Mindre sannsynlige angrepstyper
 - Manipulering av situasjonsforståelse ved skjult inntrengning i lukkede nett
 - Vedvarende sammenbrudd i samfunnsviktige funksjoner gjennom denial of service angrep på datakontrollerte strategiske systemer
 - Fysisk ødeleggelse av datastyrt infrastruktur

Globalisering – den nye sikkerhetskontekst

Trender som påvirker væpnede konflikter

- Globaliseringens bakside – politiske, sosiale og økonomiske skjevheter øker faren for væpnet konflikt
- Politisk dimensjon
 - Maktforskyvninger, fra vest mot øst og fra stater til ikke-statlige aktører
 - Mot en mer multipolar og gjensidig avhengig – men samtidig mer fragmentert – verden
- Teknologisk dimensjon
 - Akselererende teknologisk utvikling – kommersialisering, open source
 - Spredning av sensitiv militærteknologi
 - Teknologispredning overfører makt til grupper, selskaper, nettverk og enkeltmennesker med informasjonsteknologien som medium
- Sosial dimensjon
 - Befolkningsvekst, migrasjon, urbanisering
 - Transnasjonale identitetsmarkører utfordrer nasjonalitet
- Økonomisk dimensjon
 - Ressursknapphet på livsbærende ressurser; mat, vann, energi
 - Stigende skepsis til globalisering og 'den liberale verdensorden'
 - Økende press på offentlige budsjetter drevet av både objektive forhold og subjektive forventninger

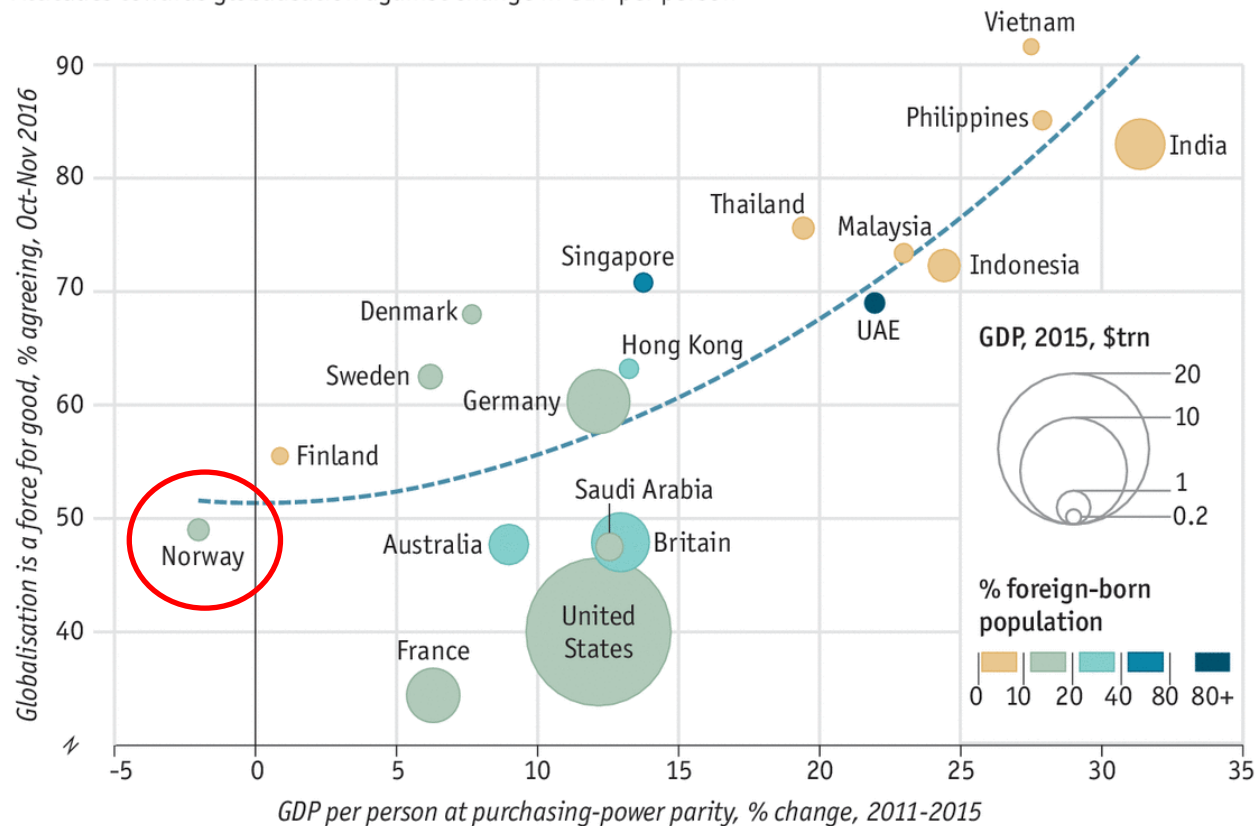

Holdning til globalisering sfa økonomisk vekst (% endring i BNP/capita, ppp-justert)

Enough to go around?

3

Attitudes towards globalisation against change in GDP per person

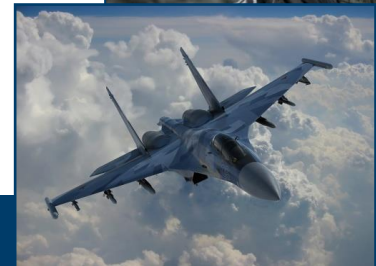
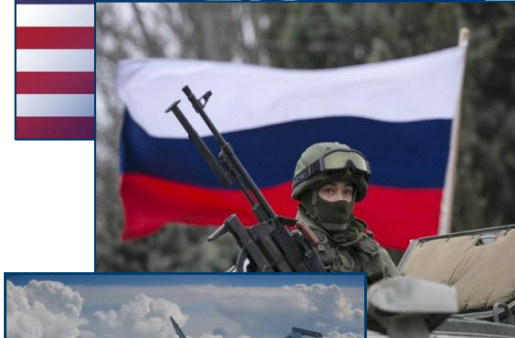

Sources: YouGov/The Economist; World Bank; UN
Economist.com

Trender og viktige aktører

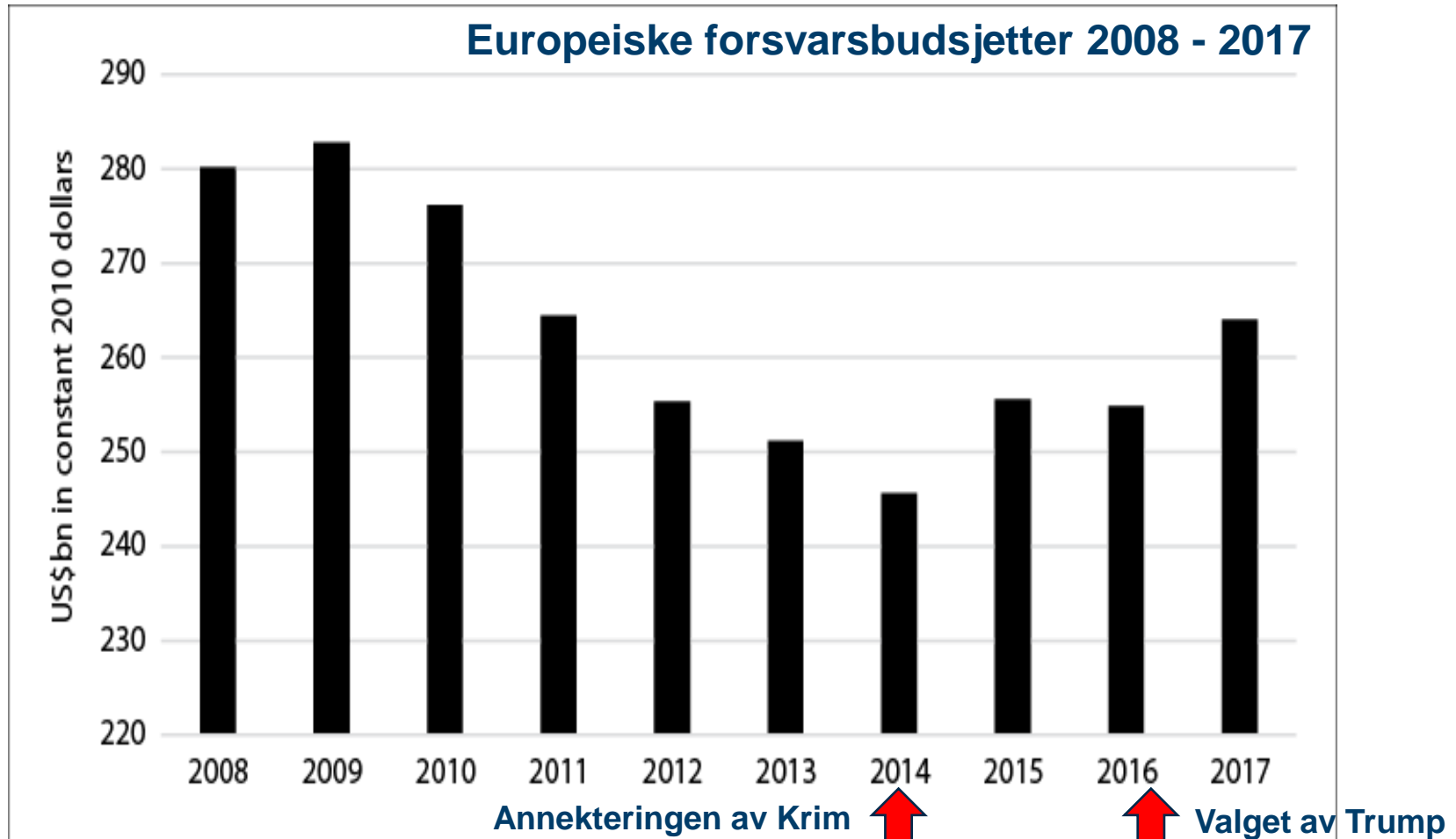
USA, NATO, Russland

- Russland
 - Stormakt i den bysantinske tradisjon, mer karakterisert av kontinuitet enn uforutsigbarhet
 - Autokrati, ortodoksi og nasjonalisme – konfrontasjon med Vesten som del av russisk selvforståelse
 - Strategi og sikkerhet et null-sum spill
 - Russisk aggressivitet like mye et uttrykk for svakhet som styrke
 - Russland grunnleggende strategisk defensivt
- USA
 - Evne og vilje til å garantere for Europa svekkes av stemninger, statsfinanser og endrede strategiske prioriteringer
 - Konserveres likevel av nasjonale interesser og hensynet til global strategisk kredibilitet
- NATO
 - Ingen felles eksistensiell trussel vanskeliggjør felles sikkerhetspolitisk virkelighetsoppfatning
 - Fra allianse til konsultativ sikkerhetsorganisasjon og institusjonelt rammeverk for koalisjoner av villige
 - Synkende europeisk forsvarsevne, både absolutt og relativt til de fremvoksende stormakter i Asia

Europa som fremtidig militær aktør

EUs militære ambisjoner trolig lite realistiske

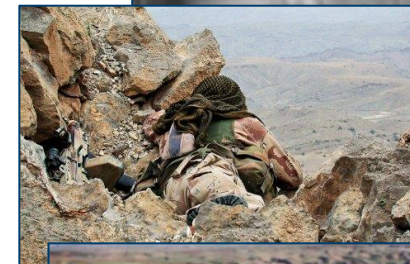
Source: IMF World Economic Outlook (October 2017)

Full Fact

Vestlig strategi for asymmetriske konflikter

«Containment Revisited»

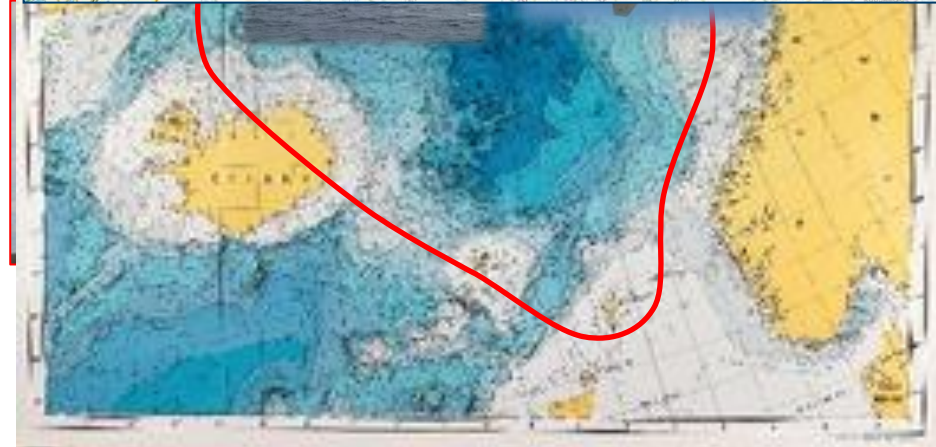
- Vesten vil bli tvunget til militær intervensjon i svake og oppløste stater, men bare høyst motvillig
- Politiske, humanitære eller andre forhold vil måtte gjøre bruk av makt til det minste av flere onder
- Militærmaktens rolle
 - Ingen militær løsning, men ingen løsning uten en militær komponent
 - Militærmakt brukt komplementært til andre makt- og tvangsmidler
 - Militærmakt som nødreleks og siste utvei i krisesituasjoner, snarere enn som del av en langsiktig «grand strategy»
- Oppdemming («containment») av ikke-statlige aktører og støtte til legitime men svake regjeringer i en rekke småkriger og opprørsbekjempelser
 - Luftkampanjer
 - Spesialstyrker på bakken for etterretningsoppdrag og målinnvisning
 - Mentorering av vertslandets egne sikkerhetsstyrker og -organer
 - Økonomisk hjelp og etterretningsstøtte
- Anvendelsen av militærmakt vil ligne bruken av politi i sivil kriminalitetsbekjempelse – begrense problemet uten noen ambisjon om å løse det
- «Conflict management – not conflict resolution»

Bilateral konflikt eller bastionforsvar?

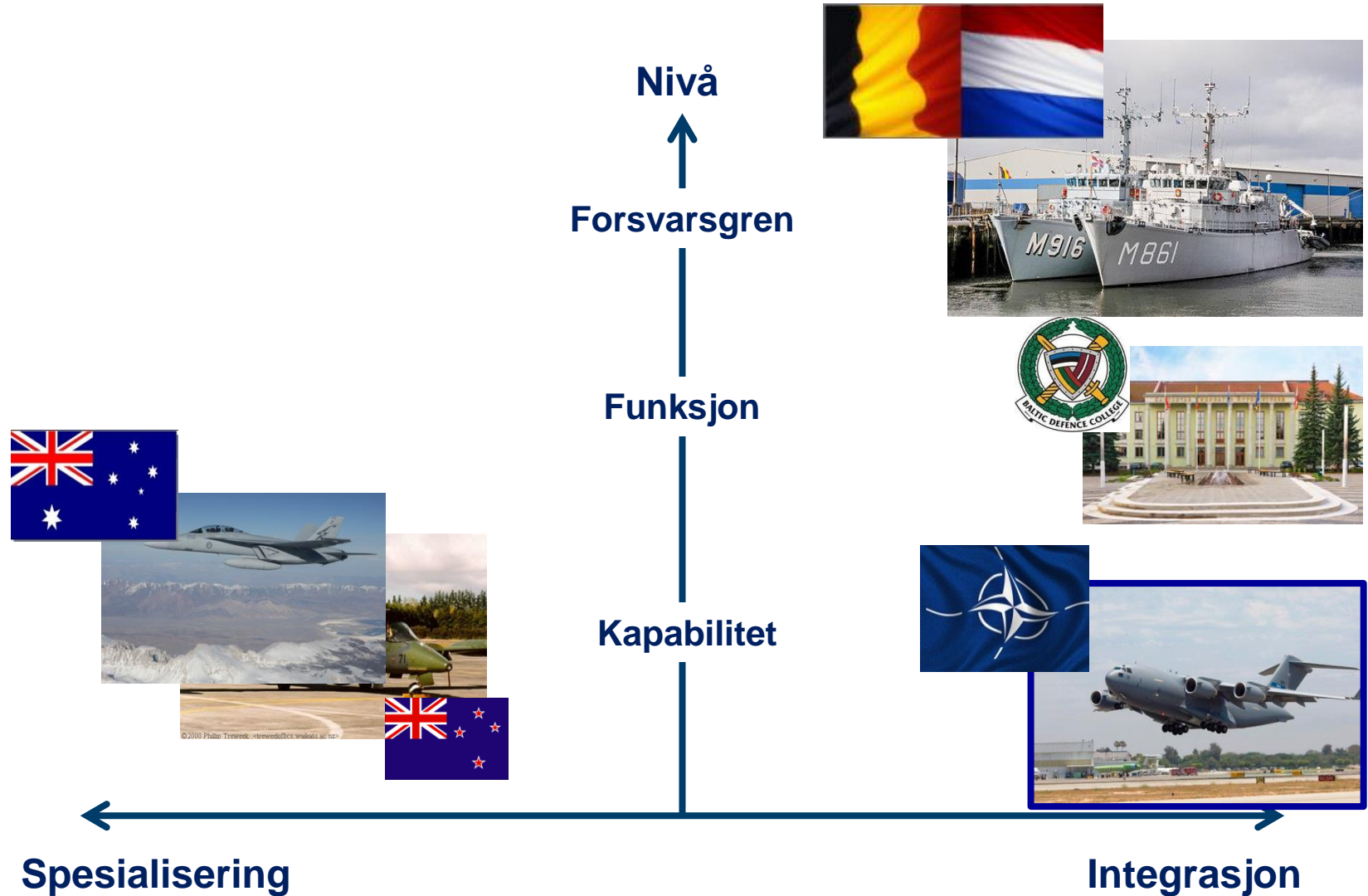
Hovedscenarier for væpnet konflikt i nordområdene

- To hovedscenarier for konflikt
 - Bilateralt scenario
 - Bastionforsvarsscenario
- Forsvarets strategiske rasjonale
 - Hindre at det kan oppstå en konflikt som er for stor for oss, men for liten for NATO
- Forsvarets operasjonelle utfordring
 - Reversering av den kalde krigens forutsetning, kan ikke sitte i det sterke landet i Troms og avvende angrepet
 - Forsvaret må kunne **skape og vedlikeholde** en utvetydig krigssituasjon i Finnmark
- Spesielt krevende for landstyrkene
 - Fremføring gjennom Lyngendefiléet
 - Forholdet mellom tid, rom og styrker til rådighet

Forsvarets videre utvikling

To strategier ved bortfall av nasjonalt basert forsvarsevne

Russisk anvendelse av militærmakt i Europa

Antatt mønster i bilateral konflikt med et NATO-land

- Mål og midler
 - Omfattende destabilisering og hybridkrigføring i «fase 0»
 - Kort varslingsstid, kort varighet, begrensede styrker – høy intensitet når konvensjonelle operasjoner iverksettes
 - Bredt spektrum av opsjoner – fly- og missilangrep, spesialstyrkeoperasjoner, sjø- og luftbårne raids etc
 - Militære operasjoner begrenset i tid og rom, kombinert med krav om politiske konsesjoner som betingelse for våpenhvile
 - Defensiv positur, om mulig unngå å utløse Artikkel 5
- Case study: Norge (mulig scenario)
 - Påvirkningsoperasjoner rettet mot den norske regjering, Norges allierte, norsk opinion – utnyttelse av alle saker med norsk omdømmerisiko
 - Omfattende bruk av ikke-attribuerbare virkemidler (cyber, EK, SOF) for å hindre, forsinke eller degradere politiske og militære mottiltak
 - Bruk av langtrekkende presisjonsvåpen for å etablere eksklusjonssoner (Finnmark, Svalbard) og andre nektelsesstrategier
 - Midlertidig besettelse av steder med politisk, militær, økonomisk, psykologisk eller annen betydning
 - Ikke søke stridskontakt, men fortrinnsvis demonstrere norsk avmakt

Politisk dimensjon

Maktforskyvning og endring i maktstrukturer

- Maktforskyvning fra vestlige stormakter til fremvoksende stormakter i Asia og Latin-Amerika
- Maktforskyvning fra stater til ikke-statlige aktører
 - Opprørsbevegelser
 - NGOer
 - Transnasjonale grupper og nettverk
 - Multinasjonale selskaper
- Mot en mer multipolar verdensorden, men med større innbyrdes avhengighet mellom polene...
- ...dog vil verdensordenen med sine underbyggende institusjoner være skjørere enn alminnelig antatt
- Konsekvenser for forsvar, sikkerhet og væpnet konflikt
 - Konflikter vil primært oppstå i svake eller oppløste stater
 - Som følge av dette vil asymmetriske konflikter være den dominerende og hyppigste form for væpnet konflikt
 - Sterk økende betydning av ikke-kinetisk krigføring – påvirkningsoperasjoner og «the battle of the narrative»

Sosial dimensjon

Endringer i samfunn, overbevisninger og adferd

- Demografisk endring
 - Befolkningsvekst på tross av synkende barnetall
 - Økende gjennomsnittsalder i befolkninger
- Migrasjon
 - Fra rurale til urbane områder i fattige land
 - Fra fattige til rike land globalt
 - Store diasporaer i vestlige land
- Urbanisering
 - 2 av 3 mennesker vil bo i byer i 2030
 - Økende antall mega-byer (> 10 mill innbyggere)
 - Potensial for sosial misnøye og destabilisering
- Nye identitetsmarkører og -bærere
 - Etnisitet, religion, ideologi og andre transnasjonale identitetsmarkører utfordrer nasjonalitet
- Konsekvenser for forsvar, sikkerhet og væpnet konflikt
 - Forsterker trendene identifisert i den politiske dimensjon, spesielt fremveksten av asymmetriske konflikter

Teknologisk dimensjon

Fremvekst og spredning av nye teknologier

- Sensitiv teknologi spres utenfor statskontrollerte vitenskapelige og industrielle miljøer
- Viktige militær-teknologiske områder
 - Ubemannede systemer i alle domener
 - Cyberkrigføring, spesielt som del av etterretnings- og påvirkningsoperasjoner
 - Informasjonsteknologi, nettverkssystemer
 - Avstandsleverte presisjonsstyrte våpen
- Konsekvenser for forsvar, sikkerhet og væpnet konflikt
 - Tap av vestlig militær-teknologisk hegemoni; vil kunne påvirke Vestens vilje og evne til militær intervensjon
 - Fremveksten av nektelsesstrategier (A2/AD) i mellomstatlige, høyintensive konflikter
 - Forbindelsen mellom våpenteknologi og krigens sosiale kontekst – militærmaktens legitimitet som politisk instrument

Økonomisk dimensjon

De knappe ressursers utfordring

- Jakten på mat, vann og energi
 - Økende konfliktrisiko som følge av ujevn fordeling av livsnødvendige ressurser
- Folkelig mistillit til globalisering og frihandel
 - Vekst i transnasjonale populistiske eller ekstreme politiske bevegelser
 - Muligheten for systemisk økonomisk kollaps
- Økende press på offentlige budsjetter i økonomisk utviklede land
 - Europa det eneste kontinent med en **både** synkende og aldrende befolkning
- Konsekvenser for forsvar, sikkerhet og væpnet konflikt
 - Synkende andel av BNP til forsvarsformål i europeiske land, svekkelse av europeisk forsvarsevne
 - Synkende europeisk global politisk innflytelse
 - Økende multinasjonal forsvarsintegrasjon
 - Outsourcing av militære logistikk- og støttefunksjoner

Viktige aktører – Russland (1)

Egenart og ambisjoner

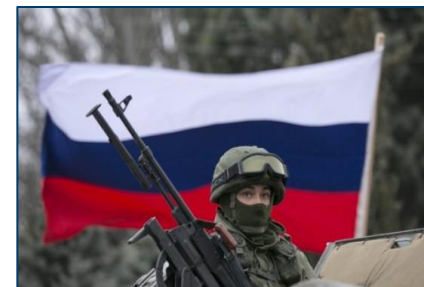
- I det lange historiske perspektiv er Russland mer preget av kontinuitet enn uforutsigbarhet
- Russland ikke et postmoderne vestlig land, men en stormakt i den bysantinske tradisjon
 - Styrt av personer – ikke lover
 - Staten – det vil si herskeren – står over loven
 - Autokrati – ortodoksi – nasjonalisme
 - Sikkerhet og strategi et null-sum spill
 - Russlands geopolitiske perspektiv – omringet av fiender
- Russlands ambivalente forhold til Vesten
 - **Beundring** for teknologisk og økonomisk overlegenhet
 - **Frykt** for pluralisme og liberalisme
 - **Forakt** for moralsk forfall og dekadanse

Viktige aktører – Russland (2)

Egenart og ambisjoner

- President Putins prosjekt er å gjenreise Russland som stormakt i både egne og andres øyne
 - Stater på Russlands periferi plikter å ta nødvendig hensyn til russiske interesser
 - Vesten må respektere russiske interesser og russisk interessesfære
 - Konflikt med Vesten som forutsetning for russisk selvbeholdning og oppslutning om Putins politikk
- Russlands aggressive linje like mye et uttrykk for politisk og økonomisk svakhet og stagnasjon som for styrke
 - politiske, sosiale og økonomiske forhold som effektivt bremser økonomisk utvikling
 - «Russland vil ha melken – uten kua»
- Russland er ikke Sovjetunionen
 - Russlands strategiske innretning er defensiv
 - Strategisk defensiv utelukker ikke lokal offensiv maktbruk

Viktige aktører – NATO

Fra forsvarsallianse til konsultativ sikkerhetsorganisasjon

- Økende relativ fokus på Europa
 - Utviklingen i Russland, «out of area fatigue»
- Endringene i NATO drives av
 - Økende antall medlemsland
 - Ingen felles og samtidig eksistensiell trussel
 - Samlet enhetlig oppfatning av sikkerhetsutfordringene vanskeligjøres
 - Formell sikkerhetsarkitektur reflekterer ikke reelle sikkerhetsinteresser
- Utfordringer til alliansesolidariteten
 - Fallende budsjetter og tap av europeisk militær kapasitet
 - Amerikansk misnøye med europeisk bidrag til byrdefordelingen
 - NATO-intervensjon i stigende grad synonymt med amerikansk intervensjon
- NATO – mellom institusjonelt rammeverk for koalisjoner av villige til ren skinnallianse
- Regionalisering av sikkerhetssamarbeid meget sannsynlig, innenfor rammen av eksisterende institusjoner

Viktige aktører - USA

Den godartede men motvillige supermakt

- Nye strategiske prioriteringer
 - «Pivot to Asia», lavere relativ prioritering av Europa og NATO
- Svekkede statsfinanser
 - Hvor lenge kan USA basere seg på lån som inflateres bort ved å la dollaren falle i kurs?
- Irritasjon over europeiske allierte
 - Mer forventes av europeiske allierte i form av kapable og tilgjengelige styrker
- Det amerikanske sikkerhetsdilemma
 - Ujevn byrdefordeling vs nasjonale imnteresser og global kredibilitet
- Den nye ukjente i amerikansk utenrikspolitikk
 - Hva vil en Trump-administrasjon bety for amerikansk engasjement og lederskap?

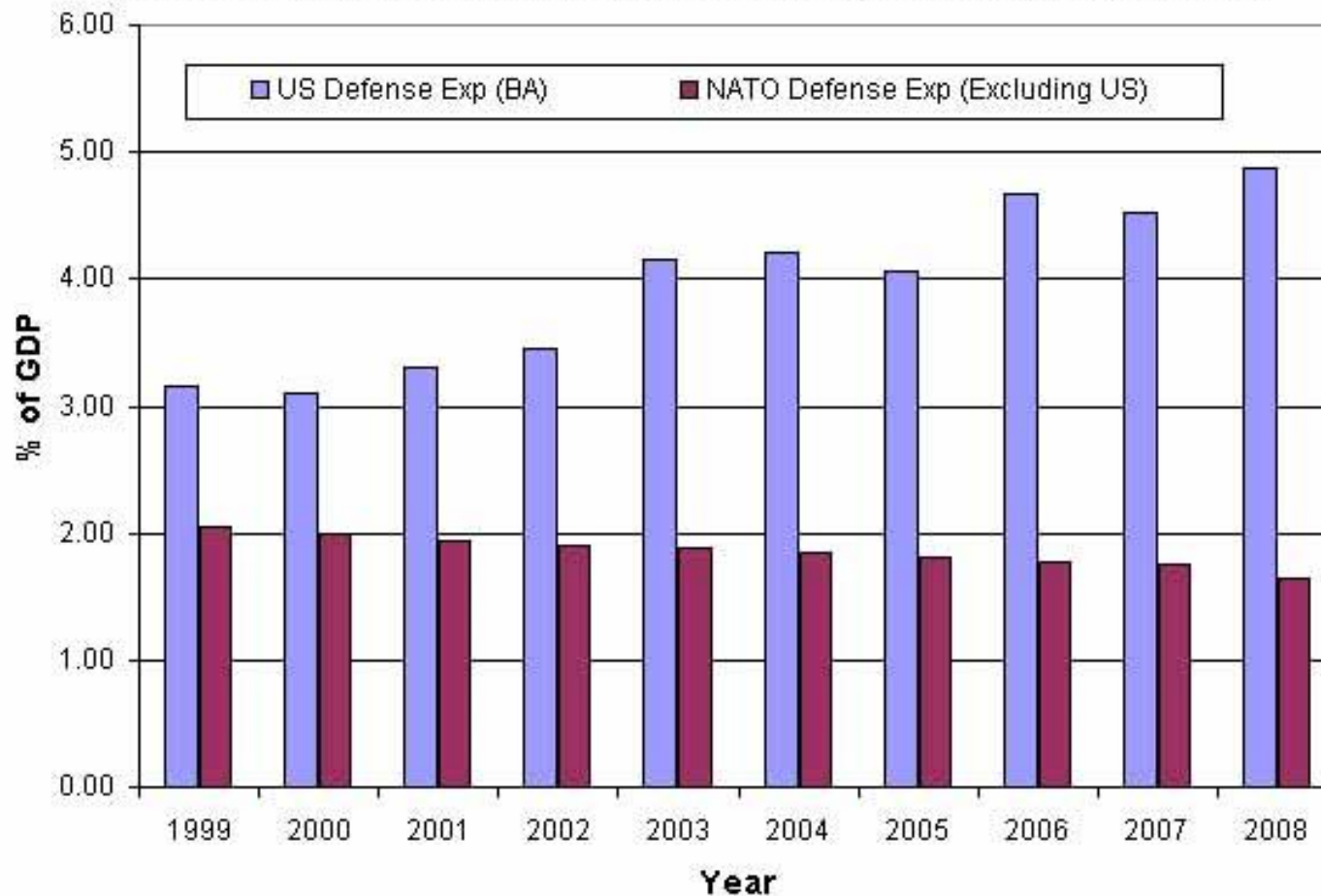

Nedgangen i europeiske forsvarsutgifter

Et mindre stykke av en større kake

Defense Spending as a Percentage of GDP - US & NATO

Source: IISS, The Military Balance, 1999-2000; and The Military Balance 2010

De vest-europeiske stormakter og Russland

Europeisk vs russisk militært potensial (Source: SIPRI)

